

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการทำงานและปัญหาการดำเนินงานศูนย์วิชาการจังหวัดของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 8 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบศึกษาเอกสาร ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างขึ้นเองและได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว ประชากรในการวิจัยคือ ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัดของสำนักงานการประถมศึกษา 8 จำนวน 8 ศูนย์ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย นະເຂົາ ແພ່ ນ່ານ ລຳປາງ ລຳພູນ ເຮັງໃໝ່ ແລະ ແມ່ ສ້ອງສອນ ซึ่งประกอบด้วยศึกษานิเทศก์และข้าราชการครูที่เป็นเจ้าหน้าที่คณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัด ซึ่งได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามขอบข่ายงานภายในศูนย์วิชาการจังหวัด ปีการศึกษา 2533

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยดำเนินงานศูนย์วิชาการจังหวัดของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 8 สรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุ 40 ปีขึ้นไป อายุราชการระหว่าง 16 - 20 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีรองลงไปเป็นวุฒิปริญญาโท ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เคยผ่านการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องศูนย์วิชาการมาแล้ว

2. การดำเนินงานทั่วไป

การดำเนินงานธุรการพบว่า งานสารบรรณผู้รับผิดชอบคือ เจ้าของเรื่องหรือผู้รับผิดชอบแต่ละงานดำเนินการเอง เกี่ยวกับการจัดทำทะเบียนรับ-ส่งหนังสือราชการ การติดต่อ

หนังสือราชการและการจัดรวบรวมสถิติข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การจัดทำสถิติข้อมูลที่จำเป็นต่อ การดำเนินงานศูนย์วิชาการ ได้จัดเป็นคลังข้อมูลและสารสนเทศของศูนย์วิชาการโดยเฉพาะและ ส่วนหนึ่งจัดอยู่ในระบบข้อมูลและสารสนเทศของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ข้อมูลที่จัดทำนั้น ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการผลิต บริการและพัฒนาศูนย์วิชาการจังหวัด ข้อมูลศูนย์วิชาการกลุ่ม โรงเรียน ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และข้อมูลเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน ในการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศนั้น มีการมอบหมายเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ มีการตรวจสอบความถูกต้องเป็นปัจจุบันของข้อมูล มีการจำแนกข้อมูลเป็นรายกลุ่ม โรงเรียน เป็นประเภทและหมวดหมู่ในการเก็บ การนำเสนอสถิติข้อมูลเพื่อเผยแพร่ได้จัดทำเป็น แผนภูมิติดผนัง จัดทำเป็นเอกสารและในรูปของสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น สไลด์ แผ่นโปสเตอร์ วัสดุทัศน เป็นต้น

การดำเนินงานประสาน พบว่า การประสานงานเพื่อการดำเนินงานภายในศูนย์วิชาการ จังหวัดส่วนใหญ่มีวิธีการประสานงานโดยกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและทำงานอย่างชัดเจน จัดให้มีการติดต่อสื่อสารพบปะกันอย่างสม่ำเสมอและกำหนดแนวปฏิบัติตามขอบเขตงาน การประสานงานกับศูนย์วิชาการกลุ่ม โรงเรียน ได้ดำเนินการโดยประสานผ่านสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ /กิ่งอำเภอ

การดำเนินงานวางแผนพบว่า ส่วนใหญ่ผู้รับผิดชอบเป็นคณะกรรมการศูนย์วิชาการจังหวัด โดยในการวางแผนประกอบด้วยขั้นตอนการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดแผนงานโครงการ และการกำหนดแนวทางควบคุมแผนงานโครงการ การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการส่วนใหญ่ใช้เครื่องมือต่าง ๆ และการสัมมนาเพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการ ข้อมูลที่ศึกษาวิเคราะห์เป็นปัญหาและความต้องการของศูนย์วิชาการกลุ่ม โรงเรียน การกำหนดวัตถุประสงค์ได้กำหนดตามปัญหาและความต้องการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ความสามารถในการปฏิบัติและความเป็นไปได้ของทรัพยากร ในการควบคุมติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ ใช้วิธีการจัดทำเป็นปฏิทินปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการจังหวัด จัดทำแผนงานโครงการควบคุมและการรายงานผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานประสานกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด พบว่า ผู้รับผิดชอบในการประสานโครงการส่วนใหญ่เป็นคณะกรรมการศูนย์วิชาการจังหวัดและผู้รับผิดชอบโครงการ การประสานโครงการดำเนินงานโดยคณะกรรมการศูนย์วิชาการจังหวัดและผู้รับผิดชอบ

ข้อบโครงการร่วมกันบูรณาการโครงการแล้วจัดทำเป็นปฏิทินปฏิบัติงานศูนย์วิชาการจังหวัด

การดำเนินงานประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานศูนย์วิชาการ พบว่า ในการประเมินผลการดำเนินงานศูนย์วิชาการจังหวัดส่วนใหญ่ดำเนินงานโดยคณะกรรมการประเมินจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ลักษณะการประเมินเป็นการประเมินผลประจำปี การประเมินผลการดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นการประเมินผลรวมในรอบปี การประเมินผลประกอบด้วยขั้นตอนการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลกำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการประเมิน การวางแผนและสร้างเครื่องมือ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล รายงานผล และนำผลเป็นข้อมูลในการปรับปรุงต่อไป ในส่วนการรายงานผลได้ดำเนินงานโดยรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผล สรุปผล จัดทำเป็นข้อเสนอแนะ และบันทึกจัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่

3. การดำเนินงานผลิต

การดำเนินงานวางแผนเพื่อการผลิตสื่อการเรียนการสอน พบว่า ส่วนใหญ่ผู้รับผิดชอบคือคณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัดและคณะทำงานฝ่ายผลิตของศูนย์วิชาการจังหวัด ขั้นตอนปฏิบัติในการวางแผนประกอบด้วย การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ และมีการประเมินความต้องการสื่อของครู การกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายการผลิต โดยการกำหนดตามความต้องการการใช้สื่อของครู และกำหนดตามภารกิจและมาตรการการผลิตที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด การกำหนดโครงการผลิตสื่อการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นโครงการเพื่อแก้ปัญหา การควบคุมติดตามผลการผลิตสื่อ ใช้การนิเทศติดตามผลเป็นระยะและจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน

การดำเนินงานจัดหา ผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน พบว่า ส่วนใหญ่มีการจัดหาสื่อการเรียนการสอนโดยการขอสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด และจัดซื้อด้วยเงินงบประมาณ การผลิตสื่อการเรียนการสอนได้กำหนดเกณฑ์พิจารณาเพื่อการผลิต โดยสื่อเหล่านั้นเป็นสื่อที่สนองต่อบทเรียนหรือกลุ่มประสบการณ์ที่ปัญหาในการสอน เป็นสื่อตามความต้องการจำเป็นของกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน ประหยัดงบประมาณ ผลิตจากวัสดุหาง่ายในท้องถิ่นและเหมาะสมกับวัย และพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน วิธีการผลิตคือ มีการวิเคราะห์จุดประสงค์เนื้อหาวิชาที่สอน ออกแบบการผลิต จัดหาวัสดุอุปกรณ์ ลงมือผลิตทดลองใช้ปรับปรุงแก้ไขและผลิตเป็นสื่อต้นแบบ การพัฒนา

สื่อการเรียนการสอนส่วนใหญ่ดำเนินงานโดยการจัดประกวดสื่อการเรียนการสอนและมีการปรับปรุงแก้ไขสื่อการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

การดำเนินงานบำรุงรักษาและซ่อมแซมสื่ออุปกรณ์และเครื่องมือศูนย์วิชาการ พบว่าส่วนใหญ่ดำเนินงานโดยจัดทำทะเบียนสื่ออุปกรณ์และเครื่องมือแยกตามประเภท จัดให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลรักษา มีการตรวจสอบสภาพสื่ออุปกรณ์เครื่องมืออย่างสม่ำเสมอ ส่วนการซ่อมแซมส่วนใหญ่ได้จัดจ้างเพื่อการซ่อมแซมตามระเบียบที่ทางราชการกำหนด

4. การดำเนินงานบริการ

การดำเนินงานจัดเก็บสื่ออุปกรณ์และเครื่องมือ พบว่าส่วนใหญ่มีการจัดระบบการเก็บโดยแยกตามประเภทคือประเภทหนังสือและสิ่งพิมพ์ ประเภทวัสดุอุปกรณ์และประเภทเครื่องมือ แต่ละประเภทมีการจัดทำทะเบียน แยกหมวดหมู่ตามอักษรย่อกำหนดเลขเรียกชื่อ และลงเลขกำกับจากนั้น จัดเก็บแยกตามประเภทและหมวดหมู่การใช้งาน

การดำเนินงานห้องสมุดสื่อ พบว่าส่วนใหญ่มีการจัดเป็นมุมใดมุมหนึ่งในห้องศูนย์วิชาการ มีการจัดหาหนังสือและสิ่งพิมพ์เข้าห้องสมุดโดยการขอบริจาคทั่วไปและผลิตขึ้นเอง การให้บริการมีเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์บริการประจำห้องสมุด มีการจัดทำระเบียบหรือแนวปฏิบัติในการให้บริการสถิติการใช้บริการ และมีการประชาสัมพันธ์การให้บริการแก่ผู้ใช้

การดำเนินงานให้บริการของศูนย์วิชาการ พบว่า มีการให้บริการสื่อการเรียนการสอน เอกสารสิ่งพิมพ์ และเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ กิจกรรมที่จัดบริการส่วนใหญ่ คือ กิจกรรมการให้ยืม การให้บริการผลิต และการบริการซ่อมบำรุง โดยในการให้บริการนี้มีการจัดทำระเบียบในการให้บริการ กำหนดแบบฟอร์มจำเป็นในการให้บริการ การจัดทำสถิติการใช้บริการ มีการจัดศูนย์วิชาการเคลื่อนที่บริการไปตามกลุ่มเป้าหมายและตามกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนที่ร้องขอ มีการจัดกิจกรรมบริการความรู้ทางวิชาการโดยการสาธิตการผลิตการใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดอบรม/บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน มีการบริการสนับสนุนกิจกรรมการนิเทศและการบริหารของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โดยการผลิตเอกสารทางวิชาการและเอกสารเกี่ยวกับงานของฝ่ายต่าง ๆ อำนวยความสะดวกและบริการเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการนิเทศและการบริหารมีการจัดกิจกรรมบริการปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการผลิต การใช้ การพัฒนาและบำรุงรักษาสื่อ เครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ โดยการจัดให้มีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษา

การดำเนินงานประชาสัมพันธ์แนะนำศูนย์วิชาการ พบว่า ได้ดำเนินงานร่วมกับงานประชาสัมพันธ์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหรือองค์กรอื่น ๆ โดยการจัดทำเป็นจุลสารหรือวารสาร มีการประชาสัมพันธ์กับผู้มาใช้บริการ ในการประชาสัมพันธ์นั้นส่วนใหญ่ต้องการเผยแพร่แนะนำงานบริการต่าง ๆ ที่ศูนย์วิชาการจัดขึ้นและผลงานของศูนย์วิชาการ

5. การดำเนินงานพัฒนา

การดำเนินงานวิจัยและพัฒนาศูนย์วิชาการ พบว่า ได้มีการวิจัยค้นคว้าทดลองการดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอน การบริการศูนย์วิชาการ โดยวัตถุประสงค์ที่ดำเนินการนี้เพื่อปรับปรุงสภาพที่เป็นอยู่ในอดีต และเป็นการริเริ่มสร้างสรรค์ค้นคว้าวิธีการหรือแนวทางใหม่ ๆ โดยกำหนดเป็นโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปี ในการพัฒนานั้น ได้นำผลการวิจัยค้นคว้าทดลองมาเผยแพร่ให้ศูนย์วิชาการกลุ่มทราบ

การดำเนินงานพัฒนาการเรียนการสอน พบว่า ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนโดยปฏิบัติตามขั้นตอนการวางแผน เช่นเดียวกับงานวางแผนในงานจัดทำดำเนินการทั่วไปที่ได้กล่าวมาแล้ว มีการจัดทำแผนการสอนบริการครูโดยจัดทำเป็นแผนระดับหน่วยย่อย ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนประกอบด้วยศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน กำหนดเวลาเรียน กำหนดเทคนิค/กิจกรรมการเรียนการสอน กำหนดสื่อการเรียนการสอน กำหนดวิธีวัดและประเมินผล และเขียนแผนการสอน มีการพัฒนาครูผู้สอนใหม่มีความรู้ความเข้าใจและทักษะการจัดการเรียนการสอน โดยการประชุมอบรมและประชุมปฏิบัติการ มีการสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู โดยการนิเทศการสอนของครู และการผลิตจัดหาสื่อการเรียนการสอนบริการ และมีการค้นคว้าทดลองวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยการวิเคราะห์หลักสูตรการเรียนการสอน

การดำเนินงานนิเทศติดตามผลการดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ดำเนินงานโดยการใช้นิเทศติดตามสังเกตแนะนำ การพบปะเป็นรายบุคคล การประชุมอบรม และการบริการเอกสารในการปฏิบัติงานมีขั้นตอนคือ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องวางแผนกำหนดทางเลือก สร้างเครื่องมือการนิเทศ ปฏิบัติการนิเทศ และประเมินผล สรุปผลในการนิเทศมีการประสานงานกับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ โดยการกำหนดแนวปฏิบัติและมาตรการในการนิเทศให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอปฏิบัติและสนับสนุน

สนับสนุน เครื่องมือการนิเทศ ส่วนการติดตามผลก็ได้ปฏิบัติโดยมีขั้นตอนดังนี้ กำหนดขอบข่ายงานที่จะติดตามผล กำหนดรายละเอียดของงานที่จะติดตามผล ดำเนินการติดตามผล สรุปผลและเผยแพร่

การดำเนินงานให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนา การผลิตและการใช้สื่อและเครื่องมืออุปกรณ์แก่คณาจารย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการพัฒนาบุคลากรคณาจารย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน โดยการประชุมปฏิบัติการ การประชุมชี้แจง และการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล

การดำเนินงานให้ความร่วมมือและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการเรียนการสอน พบว่า ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยการสนับสนุนวัสดุ เครื่องมือ โสตทัศนูปกรณ์ ในกิจกรรมการพัฒนาบุคลากร สนับสนุนบุคลากรเป็นวิทยากร และนิเทศติดตามผลการใช้สื่อการเรียนการสอน

6. ปัญหาการดำเนินงานคณาจารย์วิชาการจังหวัดของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเขตการศึกษา 8 นอสรูปได้ดังนี้

งานจัดดำเนินการทั่วไป ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบได้การบุคลากรไม่เพียงพอ การจัดเก็บข้อมูลไม่เป็นระบบระเบียบ ขาดความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ความล่าช้าในการประสานงาน บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผน การประสานโครงการเพื่อปฏิบัติในคณาจารย์วิชาการจังหวัด ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้รับผิดชอบโครงการ งบประมาณดำเนินการไม่เพียงพอ

งานผลิตปัญหาส่วนใหญ่ของงานผลิตคณาจารย์วิชาการจังหวัด ได้แก่ ไม่มีเวลาเพียงพอในการผลิตและนิเทศสื่อการเรียนการสอน ขาดแหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อการผลิตและนิเทศ เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตไม่เพียงพอ งบประมาณไม่เพียงพอ ขาดแคลนงบประมาณในการบำรุงรักษาและซ่อมแซมสื่อ อุปกรณ์ และเครื่องมือคณาจารย์วิชาการ

งานบริการ ปัญหาส่วนใหญ่ของงานบริการของคณาจารย์วิชาการจังหวัด ได้แก่ อุปกรณ์หรือครุภัณฑ์ในการจัดเก็บมีไม่เพียงพอ สถานที่จัดห้องสมุดสื่อครบแคบ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์จำเป็นในห้องสมุด สื่อที่มีไม่ตรงกับความต้องการของครู สื่อมีจำกัดไม่เพียงพอต่อการให้บริการและการประชาสัมพันธ์ขาดความต่อเนื่อง

งานพัฒนา ปัญหาส่วนใหญ่ของงานบริการของคณาจารย์วิชาการจังหวัด ได้แก่ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการวิจัย ค้นคว้าทดลอง คณะทำงานมีงานอื่นต้องทำมากไม่มีเวลาในการวิจัยและพัฒนา งบประมาณไม่เพียงพอ ขาดแหล่งค้นคว้าเพื่อการวิจัยและพัฒนา คณาจารย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงคณะทำงานบ่อยเกินไปทำให้ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนา การ

นิเทศศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนทำได้ไม่ทั่วถึง ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามปฏิทินการนิเทศ คณะทำงานขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคที่ใช้ในการพัฒนา บุคลากรกลุ่มโรงเรียนขาดการนิเทศติดตามผลหลังการให้ความรู้ บุคลากรประจำศูนย์มีจำกัด ข้อมูลในการวางแผนการพัฒนากการสอนไม่เป็นปัจจุบัน งบประมาณไม่เพียงพอ ครูไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอมีข้อค้นพบที่น่าสนใจและสมควรที่จะนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. งานจัดดำเนินการทั่วไป จากผลการวิจัย พบว่า ศูนย์วิชาการจังหวัดของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 8 ได้มีการดำเนินงานตามรายละเอียดและขอบข่ายงานทั้งหมด ได้แก่ งานธุรการ งานประสานงาน งานวางแผน งานประสานกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด งานประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงาน ศูนย์วิชาการ อย่างเป็นระบบระเบียบและมีขั้นตอน กล่าวคือ

งานธุรการมีการจัดทำทะเบียนรับ-ส่งหนังสือ ได้ตอบหนังสือราชการและรวบรวมสถิติข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องคือข้อมูลเกี่ยวกับการผลิต การบริการ และการพัฒนาศูนย์วิชาการจังหวัด ข้อมูลศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและข้อมูลเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน ข้อมูลเหล่านี้ได้นำมาจัดเป็นระบบข้อมูลโดยจัดเป็นคลังข้อมูลและสารสนเทศของศูนย์วิชาการจังหวัด ซึ่งในการจัดระบบได้ดำเนินการมอบหมายเจ้าหน้าที่รับผิดชอบมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จำแนกข้อมูลเป็นประเภท จัดหมวดหมู่ในการเก็บ และจัดเก็บการนำเสนอสถิติข้อมูลเพื่อการเผยแพร่ได้จัดทำเป็นแผนภูมิติดผนังเป็นเอกสาร และในรูปของสื่อประเภทอื่น ๆ เช่น สไลด์ แผ่นโปสเตอร์ และวีดิทัศน์ เป็นต้น การดำเนินงานธุรการดังกล่าวเป็นไปตามขอบข่ายงานธุรการที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528) ซึ่งประกอบด้วย งานสารบรรณ ซึ่งเป็นงานเกี่ยวกับหนังสือราชการ เริ่มตั้งแต่ คัด ร่าง เขียน อ้างกฎหมาย พิมพ์ จัดจำ ทำสำเนา ส่ง รับ บันทึก ย่อเรื่อง เสนอ ส่ง การ ตอบ จัดเก็บเข้าที่และค้นหาเรื่อง งานทะเบียนและรายงาน เป็นงานหลักฐาน ข้อมูลทะเบียนต่าง ๆ และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติยังได้กล่าวอีกว่า การดำเนินงาน

อื่น ๆ จะเป็นไปได้ด้วยความราบรื่น เรียบร้อยต้องอาศัย "งานธุรการ" ซึ่งเป็นงานบริการให้ความสะดวกในการดำเนินงานอื่น ๆ เป็นไปสุ่เป้าหมายที่กำหนดไว้ และผู้วิจัยเห็นว่าการจัดงานธุรการเช่นนี้จะช่วยให้การดำเนินงานอื่น ๆ ของศูนย์วิชาการจังหวัดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

งานประสานงานจากผลการวิจัยพบว่า การประสานงานเพื่อการดำเนินงานภายในศูนย์วิชาการจังหวัดมีการประสานงานโดยกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะทำงานอย่างชัดเจน มีการติดต่อสื่อสารพบปะกันอย่างสม่ำเสมอ มีการกำหนดแนวปฏิบัติตามขอบเขตงาน ซึ่งสอดคล้องกับประเภทการประสานงานของ หลุย จำปาเทศ (ม.ป.ป.) ได้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การประสานงานแบบพิธีตรองที่กำหนดรูปแบบหรือตำแหน่งหน้าที่ลงไปและมีการกำหนดส่วนงานที่รับผิดชอบ และการประสานงานแบบไม่มีพิธีตรอง ที่มีการพบปะติดต่อกันอยู่เสมอ ส่วนการประสานงานกับศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนนั้น ได้ติดต่อมาประสานงานผ่านสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ โดยใช้หนังสือราชการและชี้แจงในที่ประชุมหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ การประสานงานลักษณะนี้เป็นไปตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 ก) กำหนดไว้ว่า การประสานงานระหว่างศูนย์วิชาการจังหวัดและกลุ่มโรงเรียนสามารถประสานงานกันโดยตรงและประสานผ่านสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอและกำหนดบทบาทไว้ว่าสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอว่า ประสานงานระหว่างศูนย์วิชาการจังหวัดและกลุ่มโรงเรียนให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพโดยรับส่ง เอกสารหรือวัสดุบางอย่างไปยังศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนให้ศูนย์วิชาการจังหวัดทราบ ส่วนผู้วิจัยเห็นว่า การประสานทั้งภายในและภายนอกศูนย์ โดยมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ซึ่งกันและกันอย่างชัดเจน มีการติดต่อสื่อสารอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้การดำเนินงานอื่น ๆ ในศูนย์วิชาการจังหวัดเป็นไปอย่างราบรื่น

งานวางแผนผลการวิจัยพบว่า ผู้รับผิดชอบส่วนใหญ่เป็นคณะทำงานศูนย์วิชาจังหวัดและการวางแผนเป็นไปตามขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดแผนงาน โครงการ และการกำหนดแนวทางควบคุมแผนงานโครงการในการศึกษาแผนงานโครงการนั้น ได้กำหนดให้สอดคล้องกับนโยบายระดับชาติและจังหวัด ความสามารถในการปฏิบัติและความเป็นไปได้ของทรัพยากรซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่อุทัย บุญประเสริฐ (2532) ที่กล่าวว่า การวางแผนที่กำหนดนโยบายเป้าหมายและแผนงานโครงการต่าง ๆ ประสานสอดคล้องกับนโยบายและแผนงานของหน่วยเหนือและสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานและสถานศึกษาจะมีความเป็นไปได้ ในการปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นและผู้รับผิดชอบเป็นคณะทำงานศูนย์

วิชาการจังหวัดนั้นก็ เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ของคณะศูนย์วิชาการจังหวัดมีหน้าที่วางแผนและดำเนินการ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครูในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

งานประสานกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า มีผู้รับผิดชอบคือคณะกรรมการศูนย์วิชาการจังหวัดและผู้รับผิดชอบโครงการ โดยความร่วมมือบูรณาการ โครงการแล้วกำหนด เป็นปฏิทินปฏิบัติงานศูนย์วิชาการจังหวัดซึ่งสอดคล้องกับแนวปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2531 ก) กำหนดคือ คณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัดและผู้รับผิดชอบโครงการนำกลุ่มโครงการที่มีเป้าหมายเวลาปฏิบัติ กลุ่มปฏิบัติร่วมกันร่วมกันมาบูรณาการจัดระบบปฏิบัติ โดยจัด เป็นปฏิทินปฏิบัติงานศูนย์วิชาการจังหวัด การประสานงานกิจกรรมโครงการตามแนวดำเนินงานดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่า เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา และการดำเนินงานศูนย์วิชาการจังหวัด เพราะจะช่วยให้มีการประหยัดงบประมาณทรัพยากรบุคคล ระยะเวลาปฏิบัติ และยังเป็นการใช้ศูนย์วิชาการจังหวัดเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาอย่างแท้จริง เป็นไปตามอุดมการณ์การจัดตั้งศูนย์วิชาการ

งานประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานศูนย์วิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์วิชาการจังหวัดส่วนใหญ่ได้ดำเนินงานเป็นขั้นตอนตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กำหนดคือดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการประเมิน การวางแผนและสร้างเครื่องมือ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล รายงานผล และนำผลเป็นข้อมูลในการปรับปรุงต่อไปและจากการศึกษาเอกสารรายงานผลพบว่า มีการวิเคราะห์ผลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย สรุปผล เสนอแนะ และจัดทำเป็นเอกสารรายงานผลประจำปี ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ขั้นตอนปฏิบัติมีความเหมาะสมเพราะเป็นการประเมินผลโครงการเมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติ และการประเมินผลรายงานผลประจำปีนั้นสอดคล้องกับรายงานผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาการศึกษาครั้งที่ 7 (คพศ. 7) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.ช.) ที่พบว่า การรายงานให้รู้เกี่ยวกับข้อทราบที่ศูนย์วิชาการจังหวัดปฏิบัติมากที่สุดคือ การรายงานผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ

2. งานผลิต จากผลการวิจัย พบว่า ศูนย์วิชาการจังหวัดของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 8 มีการวางแผนการผลิต การจัด การพัฒนาสื่อและการบำรุงรักษาซ่อมแซมสื่ออุปกรณ์ และเครื่องมือศูนย์วิชาการ โดยการวางแผนการผลิตสื่อใหม่ ได้ดำเนินการ เช่น

เกี่ยวกับการวางแผนในงานจัดดำเนินการทั่วไปที่กล่าวมาแล้ว จะไม่ขออภิปรายอีกในการจัดหา ส่วนใหญ่ ใช้วิธีขอสนับสนุน จากหน่วยงานต้นสังกัด และซื้อด้วยเงินงบประมาณ ซึ่งก็สอดคล้องกับ ผลการประเมิน โครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา โครงการเงินกู้ เพื่อพัฒนาการศึกษา ครั้งที่ 7 (คณศ.7) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.ช.) ที่พบว่า วัสดุ ครุภัณฑ์ และสื่อการเรียนการสอนของศูนย์วิชาการจังหวัด ได้รับการจัดสรรจากส่วนกลาง ในการผลิตสื่อการเรียนการสอน ใช้เกณฑ์พิจารณาเพื่อการผลิตคือสนองต่อบทเรียนหรือกลุ่มประสบการณ์ ที่มีปัญหาในการสอน ความต้องการของกลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน ประหยัดงบประมาณ ผลิต จากวัสดุหาง่ายในท้องถิ่น และเหมาะสมกับวัย และพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน ซึ่งก็สอดคล้องกับ หลักการในการผลิตสื่อที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2531 ข) กำหนดคือ เป็นสื่อที่ตรงกับความต้องการของผู้สอน เป็นสื่อที่ได้รับการออกแบบให้สอดคล้อง และเหมาะสม กับเนื้อหาที่สอน จุดมุ่งหมายการสอน วัย และพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน และสภาพแวดล้อม และ สถานที่เรียน ขั้นตอนการผลิตก็เป็นไปแบบครบวงจร คือ มีการวิเคราะห์ จุดประสงค์ เนื้อหา วิชาที่สอน ออกแบบการผลิต จัดหาวัสดุอุปกรณ์ ลงมือผลิต ทดลองใช้ ปรับปรุงแก้ไข และผลิตเป็น สื่อต้นแบบ และในการพัฒนาสื่อในส่วนใหญ่อีกได้ให้มีการประกวดสื่อและมีการปรับปรุงสื่อการเรียน การสอนให้ดีขึ้น ซึ่งก็นับว่าเป็นวิธีการที่ดี โดยเฉพาะการปรับปรุงสื่อที่เน้นจัดอยู่ในกระบวนการพัฒนา สื่อที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2531 ข) คือ มีการผลิตนำไปทดลองใช้ ติดตามผล และปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นไป สำหรับการบำรุงรักษาและซ่อมแซมสื่ออุปกรณ์และเครื่องมือ ศูนย์วิชาการนั้น พบว่าส่วนใหญ่มีการจัดทำทะเบียน แยกตามประเภท มีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาและ ตรวจสอบสภาพอยู่เสมอ ซึ่งก็จัดว่าเป็นการบำรุงรักษาที่เป็นระบบระเบียบดี

3. งานบริการ จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า ศูนย์วิชาการจังหวัดของสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 8 ได้ดำเนินงานเป็นไปตามขอบข่ายรายละเอียดของงาน แต่ละด้านคือ

งานจัดเก็บสื่ออุปกรณ์และเครื่องมือมีการจัดระบบการเก็บ โดยแยกประเภท มีการจัดทำ ทะเบียน แยกหมวดหมู่ตามอักษรย่อ กำหนดเลขเรียกสื่อ ลงเลขกำกับ และแยกจัดเก็บตามประเภท หมวดหมู่การใช้งาน ผู้วิจัยเห็นว่าระบบการจัดเก็บดังกล่าวจะช่วยให้การบริการเป็น ไปด้วยความ สะดวกและบรรลุผลตามความคาดหวังของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2531

ค) ที่ได้ระบุว่า ความคาดหวังที่จะได้รับจากศูนย์วิชาการนอกเหนือจากการมีสื่อที่ต้องการแล้วก็คือ ความสะดวกในการค้นหาสื่อการเรียนการสอนที่ต้องการ ใช้เวลาน้อยที่สุดในกระบวนการขอรับบริการ ความไม่ยากซับซ้อนต่อระบบระเบียบปฏิบัติในการให้บริการ

งานห้องสมุดสื่อส่วนใหญ่จัดเป็นมุมใดมุมหนึ่งในห้องศูนย์วิชาการจังหวัดมีเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ประจำห้องสมุด จัดทำระเบียบหรือแนวปฏิบัติในการให้บริการ สถิติการใช้บริการและประชาสัมพันธ์การให้บริการแก่ผู้ใช้ ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นแนวดำเนินงานเช่นเดียวกับการจัดห้องสมุดโดยทั่วไปและในส่วนการจัดทำสถิติการใช้บริการนั้นยังสามารถนำมาเป็นข้อมูลเพื่อประโยชน์งานอื่น ๆ ของศูนย์วิชาการจังหวัดอีกด้วย ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 ค) กล่าวว่า การจัดทำสถิติการใช้บริการสามารถนำมาเป็นข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการพัฒนา การผลิตและการจัดหาสื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ได้อย่างดี

งานให้บริการของศูนย์วิชาการ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า มีการให้บริการสื่อการเรียนการสอน เอกสารสิ่งพิมพ์ และเครื่องมือวัสดุทัศนูปกรณ์ โดยจัดบริการให้ยืม ผลิต และซ่อมบำรุง ทั้งในสถานที่และจัดศูนย์เคลื่อนที่ไปบริการ มีการจัดกิจกรรมบริการความรู้โดยการอบรม การสาธิตการบริการปรึกษาแนะนำการผลิต การใช้ การพัฒนา การซ่อมบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนแก่ครู และผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนการให้บริการสนับสนุนกิจกรรมการนิเทศกับบริหารงานต่าง ๆ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด การจัดให้บริการต่าง ๆ เหล่านี้ สอดคล้องกับหลักการจัดตั้งศูนย์วิชาการจังหวัดที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 ก) กำหนดว่า หลักการของศูนย์วิชาการ ได้แก่ สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สนับสนุนกระบวนการบริหาร และสนับสนุนกระบวนการนิเทศ และยังได้กล่าวว่างานบริการเป็นหัวใจสำคัญของศูนย์วิชาการ ผู้วิจัยเห็นว่า งานให้บริการของศูนย์วิชาการจังหวัดนั้น ได้ดำเนินการตามขอบข่ายภารกิจครบทั้งสามด้านคือ การบริการผลิต ให้บริการและพัฒนาในการสนับสนุนพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาของจังหวัด

งานประชาสัมพันธ์ผลการวิจัยพบว่า ได้จัดสื่อประชาสัมพันธ์ เป็นจุลสารและวารสารของศูนย์วิชาการและประชาสัมพันธ์ โดยตรงกับผู้มาใช้บริการ โดยต้องการประชาสัมพันธ์ผลงานและการให้บริการต่าง ๆ ของศูนย์วิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิรัช ลภีรัตนกุล (2526) ว่า การประชาสัมพันธ์หรือการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ให้มีวัตถุประสงค์เพื่อการชักจูงประชาสัมพันธ์ด้วยการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้กลุ่มประชาชนเป้าหมายได้ทราบถึงนโยบายวัตถุประสงค์และสิ่งซึ่งองค์การได้กระทำลงไป และผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการจัดทำจุลสาร วารสารนั้น ใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ได้

อย่างกว้างขวางและส่งถึงกลุ่มเป้าหมายสะดวก และการประชาสัมพันธ์กับผู้มาใช้บริการโดยตรง เป็นวิธีการที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว และประหยัดงบประมาณได้อีกด้วย

4. งานพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์วิชาการจังหวัดของสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด เขตการศึกษา 8 ได้ดำเนินงานตามขอบข่ายและรายละเอียดของงานคือ

งานวิจัยและพัฒนาศูนย์วิชาการมีการวิจัยค้นคว้าทดลองการดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน เกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอน การบริการศูนย์วิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงสภาพที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้น และเป็นภารกิจเริ่มสร้างสรรค์ค้นหาวิธีการหรือแนวทางใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์วิชาการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2531 ก) ต้องการให้พัฒนา คือ คน กระบวนการเรียนการสอน และสื่อ โดยมุ่งปรับปรุงสภาพที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้น มุ่งรู้สภาพที่พึงปรารถนาและแก้ปัญหาที่เป็นอยู่

งานพัฒนาการเรียนการสอนผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ดำเนินงานโดยมีการวางแผนการจัดทำแผนการสอนบริการครู ผู้รับผิดชอบจัดทำ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน และครูวิชากลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน ขั้นตอนในการจัดทำแผนการสอนคือ ศึกษาหลักสูตร กำหนดเนื้อหา กำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนการสอน กำหนดเวลาเรียน กำหนดเทคนิค/กิจกรรมการเรียนการสอน กำหนดสื่อการเรียนการสอน กำหนดวิธีการวัดและประเมินผล และเขียนแผนการสอนซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530 ง) กำหนดยุทธศาสตร์การสอน มีการพัฒนาครูผู้สอน ให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะการจัดการเรียนการสอนโดยการประชุมอบรมและประชุมปฏิบัติการซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าวิธีดังกล่าวเป็นวิธีการที่นิยมทั่วไปและเหมาะสมกับการพัฒนาในเรื่องการให้ความรู้และทักษะปฏิบัติ ส่วนการสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนนั้น ได้มีการผลิตจัดหาสื่อบริการครูและนิเทศการสอนของครู ซึ่งก็เป็นไปตามบทบาทและภารกิจของคณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัดอยู่แล้ว

งานนิเทศติดตามผลการดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่ใช้กิจกรรมการสังเกต แนะนำ พบปะเป็นรายบุคคล การประชุมอบรม และการบริการเอกสาร กิจกรรมดังกล่าวที่จัดนั้นจะเห็นได้ว่า มีความหลากหลายทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมแต่อย่างมีข้อดีข้อเสียต่างกันและเหมาะสมกับบุคคลและเนื้อหาต่างกัน การเลือกใช้ให้ถูกกับบุคคล เนื้อหาย่อมจะเกิดประโยชน์สูงสุดในการนิเทศในขั้นตอนการนิเทศที่ส่วนใหญ่ปฏิบัติ เป็นไปตามขั้นตอนที่สำคัญ

งานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 ง) กำหนดคือ มีการศึกษาสถานการณ์ปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ วางแผนกำหนดทางเลือก สร้างเครื่องมือการนิเทศ ปฏิบัติการนิเทศ และประเมินผล สรุปผล และในการดำเนินการนิเทศยังมีการประสานการนิเทศร่วมกับสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ โดยกำหนดแนวปฏิบัติและมาตรการการนิเทศให้ปฏิบัติ และ สนับสนุนเครื่องมือการนิเทศ ทั้งนี้อาจเพราะว่าทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอต่างก็มีหน้าที่ในการ นิเทศศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนด้วยกัน การดำเนินงานลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้การนิเทศประสาน สัมพันธ์กัน และไม่เกิดความซ้ำซ้อนกันได้ ส่วนการติดตามผลก็เป็นไปตามขั้นตอนการติดตามผลที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด คือ มีการกำหนดขอบข่ายงานที่จะติดตาม ผล กำหนดรายละเอียดของงานที่จะติดตามผล ดำเนินการติดตามผล สรุปผลและเผยแพร่

งานที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการผลิต และการให้สื่อและเครื่องมือแก่ศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ดำเนินการพัฒนาบุคลากรศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน โดย การประชุมปฏิบัติการ การประชุมชี้แจง และการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล ซึ่งการพัฒนาโดยใช้ กิจกรรมดังกล่าว คงเป็นไปตามที่ได้อภิปรายในงานนิเทศติดตามผล

งานให้ความร่วมมือและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการเรียนการสอน พบว่า ส่วนใหญ่ได้สนับสนุนวัสดุเครื่องมือสื่อทัศนูปกรณ์ สนับสนุนบุคลากรเป็นวิทยากร และนิเทศติดตาม ผลการใช้สื่อการเรียนการสอนนี้ก็เพราะว่าศูนย์วิชาการจังหวัดเป็นศูนย์รวมของสื่อเครื่องมือต่าง ๆ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอยู่แล้วและบทบาทหน้าที่คณะกรรมการศูนย์วิชาการจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 ก) ได้กำหนดไว้ว่า คณะทำงานศูนย์วิชา การจังหวัดมีหน้าที่เป็นวิทยากรที่จะพัฒนาบุคลากรทั้งทางวิชาการและการบริหาร

5. ปัญหาการดำเนินงานศูนย์วิชาการจังหวัดของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 8 ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบนั้นจะมีความเกี่ยวเนื่องต่อกันตามขอบข่ายการดำเนินงานทั้ง 4 งานคือ งานจัดดำเนินการทั่วไป งานผลิต งานบริการ และงานพัฒนา ซึ่งในที่นี้จะขอนำปัญหา ส่วนใหญ่ที่พบและซ้ำซ้อนกันในแต่ละงานมาอภิปรายดังต่อไปนี้

ปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอ อาจเป็นเพราะว่า คณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัดนั้น คือ ศึกษานิเทศก์จังหวัดและครูช่วยราชการที่มาจากโรงเรียนในสังกัดของสำนักงานการประถม ศึกษาจังหวัด ซึ่งในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ก็โดยปกติก็ม้งานมากพออยู่แล้ว เมื่อมีการจัดตั้ง

องค์การศูนย์วิชาการจังหวัดขึ้นมาอีก จึงมีภารกิจมากขึ้นบุคลากรจึงไม่พอปฏิบัติงาน ในส่วนการสรรหาครูมาช่วยราชการนั้นส่วนใหญ่ครูไม่ยอมมาช่วยราชการทั้งนี้ เพราะเป็นการปฏิบัติงานไม่ตรงสายงานและครูมองไม่เห็นความก้าวหน้าเพราะไม่มีชั่วโมงสอนในโรงเรียนจึงไม่สามารถจัดทำผลงานขอกำหนดตำแหน่งที่สูงขึ้นได้

ปัญหาความล่าช้าในการประสานงานซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา โครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาการศึกษา ครั้งที่ 7 (คพศ. 7) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.ช.) ที่พบว่า การติดต่อประสานงานของศูนย์วิชาการจังหวัดที่ใช้หนังสือราชการเป็นไปด้วยความล่าช้า

ปัญหาบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผน ทั้งนี้อาจเพราะว่า งานศูนย์วิชาการเป็นงานที่กำหนดขึ้นมาใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาผู้เกี่ยวข้องอาจไม่เข้าใจในหลักการ นโยบายและงานที่ชัดเจนจึงมีผลต่อการวางแผนด้วย และปัญหาดังกล่าวยังสอดคล้องกับรายงานผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.ช.) ที่พบว่าขาดข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน ทันสมัยและขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญโดยเฉพาะ

ปัญหาการประสานโครงการเพื่อปฏิบัติในศูนย์วิชาการจังหวัดไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้รับผิดชอบโครงการ ทั้งนี้อาจเพราะว่าองค์กรศูนย์วิชาการจังหวัดเพิ่งตั้งขึ้นใหม่แนวปฏิบัติอาจยังไม่ชัดเจนและมีความยุ่งยากในการประสาน และปัญหาดังกล่าวยังสอดคล้องกับรายงานผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.ช.) ที่พบว่า การประสานแผนงาน/โครงการ เป็นปัญหาระยะแรกและขาดความร่วมมือ

ปัญหางบประมาณดำเนินการไม่เพียงพอ ซึ่งก็สอดคล้องกับรายงานผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่ได้กล่าวมาแล้ว และทั้งนี้อาจเป็นผลต่อเนื่องมาจากการที่ไม่ได้รับความร่วมมือในการประสานโครงการที่จะนำงบประมาณมาใช้ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะงบประมาณศูนย์วิชาการจังหวัดนอกจากจะได้รับงบประมาณจากโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาโดยตรงแล้วยังต้องอาศัยจากโครงการต่าง ๆ อีกด้วย

ปัญหาไม่มีเวลาเพียงพอในการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ขาดแหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อการผลิตและพัฒนา เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตไม่เพียงพอ ขาดแคลนงบประมาณในการบำรุงรักษาซ่อมแซมสื่ออุปกรณ์ และเครื่องมือศูนย์วิชาการ ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับรายงานผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.ช.) ที่พบว่า การผลิตการใช้สื่อเครื่องมือมีปัญหายุ่งยาก เพราะศูนย์วิชาการเพิ่งดำเนินการจึงมีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบหลายด้าน ตลอดจนปัญหางบประมาณมีจำกัด และการจัดสรรล่าช้า ส่วนในกรณีขาดแหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อการผลิตและพัฒนา นั้น อาจเป็นเพราะว่าต่างจังหวัดมีห้องสมุดและสถานบริการค้นคว้าจำกัดและอีกอย่างหนึ่งห้องสมุดสื่อคงมีเอกสารค้นคว้าอย่างจำกัด

ปัญหาอุปกรณ์หรือครุภัณฑ์ในการจัดเก็บมีไม่เพียงพอ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์จำเป็นในงานห้องสมุด สอดคล้องกับรายงานผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.ช.) ที่พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการจัดหาวัสดุครุภัณฑ์และสื่อการเรียนคือความไม่เพียงพอทุกรายการ

ปัญหาสถานที่จัดห้องสมุดคับแคบ เป็นเพราะว่าศูนย์วิชาการจังหวัดส่วนใหญ่อาศัยอาคารเรียนของโรงเรียนที่ใช้เป็นสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดซึ่งปกติก็มีสถานที่ไม่เพียงพออยู่แล้ว

ปัญหาสื่อที่มีไม่ตรงกับความต้องการของครู สอดคล้องกับรายงานผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.ช.) ที่พบว่า สื่อที่ครูไม่ต้องการและถูกนำไปใช้น้อย สาเหตุสำคัญ ได้แก่ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้ ครูเกรงการะรับผิดชอบเมื่อเกิดความเสียหาย สื่อบางอย่างมีราคาแพง เก็บรักษายาก โรงเรียนไม่มีไฟฟ้าใช้ เป็นต้น

ปัญหาสื่อมีจำกัด ไม่เพียงพอต่อการให้บริการ อาจเป็นเพราะว่ามีการผลิตได้ไม่ตรงตามเป้าหมาย สื่อซ้ำรูดขาดการซ่อมแซม

ปัญหาการประชาสัมพันธ์ขาดความต่อเนื่อง อาจมาจากสาเหตุที่งบประมาณมีไม่เพียงพอต่อการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ คณะทำงานมีภารกิจอื่นมาก

ปัญหาบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการวิจัยค้นคว้าทดลอง ทั้งนี้เนื่องจากว่าบุคลากรไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับเรื่องนี้และการดำเนินงานด้านนี้ยังขึ้นตอนยุ่งยาก

ปัญหาศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบ่อยเกินไปทำให้ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูที่มาปฏิบัติหน้าที่ประจำศูนย์มองไม่เห็นความก้าวหน้าในการทำงานจึงขอกลับโรงเรียนซึ่งจะมีโอกาสทำผลงานขอกำหนดตำแหน่งที่สูงขึ้นได้ หรือขวัญและกำลังใจขณะทำงานอาจไม่ดีก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่ง

ปัญหาการนิเทศทำได้ไม่ทั่วถึง ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามปฏิทินการนิเทศ คงเป็นสาเหตุเกี่ยวเนื่องจากปัญหาอื่น ๆ ที่กล่าวมาเช่น งบประมาณไม่เพียงพอ ภารกิจอื่นมีมาก บุคลากรมีจำกัด เป็นต้น

ปัญหาข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการสอนไม่เป็นปัจจุบัน ซึ่งก็สอดคล้องกับรายงานผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ข้อมูลไม่ถูกต้อง ไม่ชัดเจน ไม่ทันสมัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการดำเนินงานศูนย์วิชาการจังหวัดของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 8 ผู้วิจัยเสนอแนะแนวทางแก่ผู้เกี่ยวข้องดังนี้

1. หน่วยงานระดับนโยบาย

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติควรมีการกำหนดตำแหน่งศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพิ่มเติม โดยการกำหนดกรอบงานรองรับตำแหน่งที่เพิ่มขึ้นในขอบข่ายของศูนย์วิชาการจังหวัด

1.2 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติควรกำหนดงบประมาณหรือจัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินงานศูนย์วิชาการจังหวัดให้เพียงพอและเป็นไปอย่างรวดเร็ว

1.3 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติควรจัดให้มีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานศูนย์วิชาการจังหวัดอย่างใกล้ชิด เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาในการดำเนินงานและหาทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างเร่งด่วน

1.4 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรได้กำชับประชุมชี้แจงให้ผู้บริหารระดับจังหวัด ให้ใช้ศูนย์วิชาการจังหวัดเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคุณภาพการ

ประถมศึกษาอย่างแท้จริง

2. หน่วยงานระดับปฏิบัติ

2.1 สำนักงานการศึกษาจังหวัด ควรกำหนดนโยบายและจัดระบบการจัดการในการใช้ศูนย์วิชาการจังหวัด เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์และหลักการในการจัดตั้งศูนย์วิชาการ

2.2 สำนักงานการศึกษาจังหวัดควรจัดสวัสดิการและส่งเสริมขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงานของคณะทำงานศูนย์วิชาการจัด โดยเฉพาะข้าราชการครูที่มาช่วยราชการและควรมีการสรรหาบุคลากรปฏิบัติงานศูนย์วิชาการจังหวัดจากผู้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง และมีจำนวนที่พอเพียง

2.3 สำนักงานการศึกษาจังหวัดควรกำหนดแนวปฏิบัติในการประสานโครงการต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติในศูนย์วิชาการจังหวัดให้ชัดเจน เพื่อก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและประหยัดในการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์วิชาการจังหวัดของสำนักงานการศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษาอื่น ๆ เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบ และนำผลไปปรับปรุงการดำเนินงานศูนย์วิชาการจังหวัดให้ดียิ่งขึ้น

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานศูนย์วิชาการจังหวัดที่มีประสิทธิภาพเพื่อจะได้เป็นรูปแบบในการดำเนินงานศูนย์วิชาการจังหวัดต่อไป